

L'élite comercial de Cervera al segle XVIII (1719-1805)

JAUME CASTELLS I BERTRAN

UNED - Centre Associat de Cervera

1. Definició i significació d'un collectiu

Aquesta no és la primera vegada que tractem de l'estament comercial de la Cervera del segle XVIII. Sempre limitant el nostre espai d'anàlisi al que podríem anomenar com a grup dominant;¹ en el passat hem ofert reflexions sobre els canvis de funció política que els comerciants patiren en el traspàs del municipi consular català al municipi borbònic;² també hem dibuixat alguna característica dels seus comportaments matrimonials, testamentaris o de relació

1. «Conjunt d'homes que per conductes diversos acaparen el poder en una determinada institució, de tal manera que, mentre els individus es veuen sotmesos a les exigències inexorables de la mutació biològica, en canvi el grup dominant, com a tal dipositari d'uns determinats interessos, perviu i es perpetua en l'usdefruit del poder, sovint fins i tot en circumstàncies polítiques canviants» (TORRAS I RIBÉ, J. M.: *Els municipis catalans de l'Antic Règim: 1453-1808*, Barcelona, 1983, pàg. 32).

2. CASTELLS I BERTRAN, J.: «Els comerciants dins el grup dominant de Cervera (1714-1808)», dins *Pedralbes*, revista d'Història Moderna, núm. 9, Barcelona, 1989, pàgs. 157-168.

social com a diputats del Comú;³ i com a regidors hem pogut valorar les seves pautes de manifestació de la religiositat.⁴ Des de la nostra perspectiva, cal seguir matisant el dibuix d'un paisatge tot afegint-hi una pinzellada més: la valoració dels comerciants en tant que màxims contribuents cadastrals.

Per tal de dur a terme aquesta darrera aproximació, hem utilitzat els volums del Repartiment del Cadastre en nou talls successius, que abasten el període 1719-1805.⁵ Som conscients que per a molts investigadors les fonts de caire fiscal, i més concretament les cadastrals, presenten un seguit de dificultats que en fan decreïxer la credibilitat.⁶ De tota manera, creiem que per la metodologia utilitzada hem pogut obviar un nombre considerable de dificultats i, si més no, podem obtenir una imatge prou clara dels trets definitoris de la fortuna dels comerciants.⁷

La significació del col·lectiu de comerciants que formen part dels màxims contribuents de Cervera entre 1719 i 1805, ha d'ésser clarament visible a través de les realitats expressades en aquest article.

3. CASTELLS I BERTRAN, J.: «Esbós del comportament dels diputats del comú de Cervera», dins *Actes del Segon Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Barcelona, 1988, vol. II, pàgs. 55-63.

4. CASTELLS I BERTRAN, J.: «Els regidors de Cervera i el sentiment religiós (1714-1808)», dins *II Jornades d'Estudis d'Història: Església i societat a la Catalunya del segle XVIII*, Cervera, 1990, vol. II, pàgs. 73-82.

5. AHC, llibres del Repartiment del Cadastre, volums de: 1719, 1735, 1744, 1755, 1765, 1775, 1785, 1795 i 1805. Aquesta sèrie documental té la característica primordial d'ésser llibres a la menuda i que per tant presenten una enumeració molt detallada de cadascun dels conceptes impositius que componen el cadastre.

6. Sobre els inconvenients de la utilització de documents de caire fiscal vegeu, CHAUNU, P. i altres: *L'état et la ville*», dins *Histoire économique et sociale de la France*, París, 1977, vol. I, p. 411; LABROUSSE, E. i altres: «Des derniers temps de l'âge seigneurial aux préludes de l'âge industriel (1660-1789)», dins *Histoire économique et sociale de la France*, París, 1970, vol. II, p. 10.

7. «En treballar no sobre individus concrets, sinó sobre el grup de majors contribuents, i encara en (...) cadastres separats (...), la generalització de les dades minva la incidència de l'ocultació, que si de cas pot suposar-se semblant per a tots els contribuents», TORRAS I RIBÉ, J. M.: «Aproximació metodològica a les categories socials urbanes. Els majors contribuents de Tarragona durant el segle XVIII», dins *I CoHoqui d'Història del Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat*, Tarragona, 1979, p. 109.

GRÀFIC 1

Els comerciants màxims contribuents (1719-1805)

<i>Any</i>	<i>comerciants</i>	<i>% anys</i>	<i>% total</i>
1719	5	9'63	12'8
1735	7	15'25	17'9
1744	7	12'96	17'9
1755	5	11'11	12'8
1765	3	5'36	7'6
1775	1	1'97	2'5
1785	4	7'05	10'2
1795	4	8'16	10'2
1805	3	6'99	7'6
Total	39		100

Quant al pes dels comerciants entre els màxims contribuents, se'ns ha fet evident l'existència de dues fases contrastades. De 1719 a 1755, els comerciants sempre representen valors aproximats o superiors al 10% dels majors tributadors de cada any i més del 12% del total de comerciants màxims del conjunt del segle. Entre 1765 i 1805, acostumen a estar per sobre del 5% dels màxims de cada tall cadastral i més enllà del 7% del total de comerciants majors tributadors del segle. De tota manera, no hem d'amagar que la segona fase presenta el gran punt negre de 1775 com a data fatídica en la representació dels comerciants com a majors tributants.

Vistes així les coses, es pot pensar que hi ha una forta diversitat de representació entre els màxims contribuents. La referència als valors extrems de cadascuna de les fases (6% —anual— i 5% —total— en la primera, i en la segona 7% —anual— i 8% —total—) posen en evidència un cert grau d'equitat en les aparicions dels comerciants dins els majors tributadors.

2. Vàlua econòmica, incidència cadastral i presència dins l'élite

La tributació total per terres és de 314 lliures i 80 sous, cosa que suposa una mitjana secular dels comerciants de 34 lliures. Aquesta mitjana es veu superada en les cotitzacions totals de 1719,

1735, 1744 i 1755;⁸ la mitjana no pot ésser superada en els cadastres de 1765, 1775, 1785, 1795 i 1805.⁹ Aquestes dades poden fer pensar en una tendència global negativa que caldrà precisar o no més endavant.

Pel que fa a les cases, la tributació total del segle és de 59 lliures i 1 sou. La mitjana contributiva dels comerciants és de 6 lliures, la superació de la mitjana es produeix el 1719, 1735, 1744 i 1755;¹⁰ no es pot superar la mitjana en els cadastres de 1765, 1775, 1785, 1795 i 1805.¹¹

Els comerciants contribueixen amb un total de 123 lliures, 17 sous i 6 diners en concepte de ganancial. La mitjana secular de contribució dels comerciants és de 13 lliures. Secularment tenim talls cadastrals on la contribució del grup és superior a la mitjana (1719, 1735, 1744, 1765 i 1805),¹² i d'altres talls on la contribució és inferior a la mitjana (1755, 1775, 1785 i 1795).¹³ Es pot dir que gairebé fins a mitjan segle els comerciants mantindran un nivell de cotització superior a la mitjana i que no tornaran a recuperar aquest nivell fins a l'última data del nostre estudi. De tota manera, cal fer notar que en la majoria d'anys la tributació dels comerciants està per damunt de la seva mitjana i aquest és un factor globalment positiu.

Els comerciants màxims contribuents presenten una mitjana secular de contribució per renda de 5 lliures. Aquesta mitjana es veu superada en les tributacions de 1719, 1735, 1744, 1755, 1765. En la resta de talls cadastrals que van de 1775 a 1805 no trobem comerciants que arribin a cotitzar per la renda.¹⁴ De tota manera, en aquest cas, sotmetre els comerciants a una mitjana sobre 9 talls

8. Les xifres exactes de superació de la mitjana per terres són: 1719 (50 lliures i 6 sous), 1735 (53 lliures i 16 sous), 1744 (59 lliures i 1 sou), 1755 (54 lliures i 10 sous).

9. La tributació dels anys en els quals no es pot superar la mitjana és la següent: 1765 (19 lliures i 4 sous), 1775 (7 lliures i 17 sous), 1785 (26 lliures i 3 sous), 1795 (25 lliures i 3 sous), 1805 (18 lliures i 6 sous).

10. Les quantitats exactes de superació en les imposicions per cases són: 1719 (7 lliures i 2 sous), 1735 (13 lliures i 3 sous), 1744 (13 lliures i 14 sous), 1755 (6 lliures i 1 sou).

11. Imposicions que han de quedar per sota de la mitjana anyal dels comerciants en concepte de cases: 1765 (5 lliures i 5 sous), 1775 (10 sous), 1785 (5 lliures i 8 sous), 1795 (3 lliures i 16 sous) i 1805 (3 lliures i 11 sous).

12. Les cotitzacions de ganancial que superen la mitjana secular són: 29 lliures (1719), 22 lliures (1735), 19 lliures i 10 sous (1744), 14 lliures (1765) i 13 lliures i 10 sous (1805).

13. La imposició per ganancial resulta inferior a la mitjana: 4 lliures i 17 sous (1755), 5 lliures (1775), 7 lliures i 15 sous (1785), 8 lliures i 5 sous (1795).

14. Els pagaments per renda dels comerciants són els següents: 1719 (20 lliures i 18 sous), 1735 (7 lliures i 4 sous), 1744 (5 lliures i 7 sous), 1755 (8 lliures i 14 sous), 1765 (5 lliures i 10 sous).

cadastrals, quan només es troben representats en 5, produeix un cert grau de distorsió de l'anàlisi que caldrà matisar. Si analitzem la situació des de la perspectiva de la mitjana resultant de les participacions efectives, ens adonem que l'evolució no és tan positiva, ja que la mitjana queda establerta en 9 lliures i només l'any 1719 se supera la mitjana. És important tenir present aquesta reflexió, ja que d'una altra manera podríem tenir una imatge falsa de la contribució per renda dels comerciants i del signe evolutiu que presenten al llarg del segle.

Dins de la tendència general de cotitzacions, aquestes són més elevades en concepte de terres que de cases, els comerciants no són l'excepció que ve a confirmar la regla i en aquest sentit el seu comportament és idèntic al dels altres grups estudiats en la nostra tesi de llicenciatura.¹⁵

L'aspecte que, com a grup, no hem de perdre de vista, és que els comerciants no presenten màxims contribuents en renda des de 1775 a 1805; i això suposa que hi hagi tota una diferència de nivells de riquesa entre els comerciants de la primera i la segona meitat del segle.

Aquest seguit de dades en l'evolució secular de les impositcions cadastrals dels comerciants màxims contribuents, no ens han de fer perdre de vista un seguit de trets característics de les seves cotitzacions:

— En primer terme, podem dir que el principi del XVIII és molt millor que el principi del XIX: 1) les cotitzacions de 1719 són acusadament més elevades que les de 1805; 2) el 1805 la renda no figura entre les tributacions dels comerciants.

— En segon terme, les terres són el concepte impositiu en el qual els comerciants tributen en quantitats més elevades; superioritat evident entre 1719 i 1755, menys aclaparadora després, però sempre força evident.

— En tercer lloc, totes les cotitzacions tenen tendència a la baixa i el fet que no recuperin els nivells de la primera meitat de segle és, en gran part, degut a la incidència de diversos factors: 1) la disparitat existent entre la riquesa real i la declarada; 2) el nombre de comerciants representats entre els majors tributadors de la vila; 3) la posició social i econòmica d'aquests últims comerciants, menys significativa que la dels de la primera meitat de segle.

15. CASTELLS I BERTRAN, J.: *Cervera, el grup dominant: un estudi cadastral (1719-1805)*, tesi de llicenciatura inèdita, Universitat de Barcelona, 1986, 3 vols.

En el moment d'entrar en l'anàlisi de la tributació dels comerciants en el total cadastral, caldrà precisar un seguit de factors que resulten significatius. En primer terme, resulta evident que no podem realitzar interpretacions de les xifres dels cadastres de 1719 i 1735 perquè en origen no ens oferien dades sobre la imposició total de cadascun dels conceptes. Aquesta mancança, extensible a totes les altres categories socio-professionals del grup dominant,¹⁶ resulta especialment significativa en el cas dels comerciants ja que, com anirem veient, és a l'inici del segle quan demostren tenir més capacitat impositiva. En un altre sentit, la desaparició de la renda, a partir de 1775, e nles imposicions dels comerciants, juntament amb la manca de dades de començament de segle, ens obligarà a entendre d'una manera matisada el seu valor.

Un primer cop d'ull a la gràfica 3 ens en revela els primers trets característics: 1) preponderància contrastada de la renda; 2) segon lloc indiscutible del ganancial; 3) nivells significatius i contrastats de les terres; 4) escassa significació de la tributació per cases dels comerciants en el total cadastral.

La renda (tot i les matisacions fetes anteriorment) presenta capacitats d'incidència en el total cadastral sempre superiors al 10% i aquest és un factor altament positiu.¹⁷ Aquesta reflexió es farà més significativa a mesura que avancem en l'estudi del comportament cadastral dels comerciants.

El ganancial presenta nivells inferiors a la renda entre 1744 i 1765, i percentatges superiors als dels altres conceptes en la majoria dels talls cadastrals. Això fa que el seu paper de concepte clau dels comerciants dins el total cadastral al llarg del segle resulti indiscutible.¹⁸

La importància de la imposició per terres en el total cadastral, ve donada per l'extrema igualtat de nivell que registra en dos períodes consecutius: de 1744 a 1765 i de 1775 a 1795. Malgrat aquesta igualtat periòdica, el conjunt del segle mostra nivells contrastats d'incidència que caldrà no perdre de vista.¹⁹

16. CASTELLS I BERTRAN, J. i altres: «Els artistes: entre l'impost estatal i les despeses eclesiàstiques. Cervera 1714-1808», dins *II Jornades d'estudis d'història: Església i societat a la Catalunya del segle XVIII*, Cervera, 1990, vol. II, ps. 87-91.

17. Els percentatges en renda respecte del total cadastral són els següents: 15'6 % (1744), 12'3 % (1755), 12'5 % (1765).

18. Els percentatges del total cadastral pel que fa al ganancial són: 10'7 % (1744), 2'4 % (1755), 8'9 % (1765), 3'3 % (1775), 5 % (1785), 5'4 % (1795) i 7'4 % (1805).

19. Les xifres del total cadastral per les terres són les següents: 4'7 %, 4'3 % (1755), 4'7 % (1765), 1'9 % (1775), 2 % (1785), 1'9 % (1795), 5'2 % (1805).

Les cases són les germanes pobres de les imposicions dels comerciants majors tributadores de la vila en el total cadastral.²⁰ Ho són perquè desapareixen a nivell percentual en el cadastre de 1775 (en aquell any els comerciants tributen menys d'una lliura en aquest concepte) i perquè són l'única imposició que presenta una clara tendència a la baixa (de 1744 a 1805) en el seu pes percentual dins el total de la vila.

Hem de veure ara quin és el pes específic de la contribució dels comerciants dintre de la realitzada pel conjunt de màxims contribuents en els diversos conceptes que analitzem. (Gràfic 4).

En tractar-se de les contribucions per terres el gràfic fa pensar en una participació secular molt contrastada i ens adonem fàcilment que el contrast és més acusat en la segona meitat del segle.²¹

Els percentatges de cotització per cases presenten aspectes a ressaltar.²² Un primer element destacable en aquesta evolució és que l'escassa imposició de 1775 (menys d'una lliura) fa que no tinguin representació gràfica en aquest any. Un segon element és que els percentatges d'aportació al total dels majors contribuents són més contrastats al principi que al final de segle, quan es produeix una estabilització relativa de les cotitzacions.

Els percentatges de tributació per ganancial presenten uns nivells percentuals molt elevats.²³ Aquest fet suposa un desnivell significatiu de la imposició dins els màxims contribuents; aquest desnivell és més acusat en la primera meitat de segle que no en la segona. Entre 1719 i 1755, la diferència percentual del pagament de ganancial és menys acusada que entre 1765 i 1805. La importància del ganancial com a element definidor de la tributació dels comerciants entre els màxims contribuents és indiscutible. Hem d'insistir sobre el fet que en 4 talls cadastrals la cotització en ganancial dels comerciants representa la meitat, o més, de la realitzada per la totalitat dels màxims contribuents.

20. Les quantitats tributades per cases en els diversos cadastres són les següents: 5 % (1744), 2'1 % (1755), 1'7 % (1765), 1'6 % (1785), 1 % (1795 i 1805).

21. Els percentatges per terres dins els màxims contribuents són: 12 % (1719), 15'4 % (1735), 13'7 % (1744), 14'6 % (1755), 4'7 % (1765), 1'9 % (1775), 6'5 % (1785), 6'7 % (1795) i 5'2 % (1805).

22. Pel que fa a les cases, aquestes presenten respecte del conjunt dels màxims contribuents, els següents percentatges: 8'7 % (1719 i 1765), 19'1 % (1735), 18 % (1744), 11'1 % (1755), 9'09 % (1785), 5'1 % (1795), 6 % (1805).

23. El ganancial presenta els següents percentatges dins els més grans contribuents: 39'7 % (1719), 33'3 % (1735), 51'3 % (1744), 66'6 % (1755), 53'8 % (1765), 31'2 % (1775), 28 % (1785), 44'4 % (1795) i 50 % (1805).

En la cotització per renda dels comerciants màxims contribuents dins el conjunt de màxims cal precisar aspectes significatius: 1) entre 1719 i 1765 és el segon concepte en importància; 2) es pot considerar elevada ja que sempre supera el 10%; 3) aquesta força inicial queda matisada per la desaparició de la renda a partir de 1775.²⁴

Arribats en aquest punt, ens cal reflexionar en un doble sentit: 1) la disparitat de pes que tenen les impositcions en els diferents conceptes si les analitzem dins el total cadastral o dins el total dels contribuents més importants; 2) el pes que els conceptes impositius tenen dins els màxims tributadors.

La disparitat de pes percentual dins el total cadastral o dins els principals contribuents resulta evident. Com a mostra, dos exemples: el ganancial i la renda.

Mentre els nivells de renda dins el total cadastral resultaven significatius, dins els màxims contribuents són escassament rellevants. A la inversa succeeix en el cas del ganancial, dins els màxims tributadors la importància és aclaparadora, dins el total cadastral era menys destacable. L'explicació d'aquest fenomen és ben simple. El ganancial és un concepte impositiu dirigit als comerciants, i això per força s'ha d'acusar molt en l'anàlisi sòcio-professional dins els principals contribuents. En altres paraules, són una minoria els emponents que sense ésser comerciants paguen ganancial, conseqüentment són els comerciants els qui suporten el pes del concepte dins el grup dominant.²⁵

La renda no és, en teoria, un concepte exclusiu d'una categoria sòcio-professional del grup dominant. Per això mateix la renda dels comerciants no té cap raó per resultar altament significativa comparada amb els altres conceptes impositius dels comerciants que més contribueixen.

Quant al pes que els diversos conceptes impositius tenen dins els màxims contribuents la reflexió és inequívoca des d'una perspectiva secular: 1) el concepte amb menys capacitat d'incidir-hi són les cases, amb una evolució marcadament negativa a partir de

24. L'evolució de la renda dins el conjunt dels màxims tributadors és la següent: 13'7 % (1719), 17'5 % (1735), 16'6 % (1744), 25 % (1755) i 16'6 % (1765).

25. Aquesta mateixa reflexió traslladada als artistes, ens faria evident que aquests vénen a significar la meitat del que representen, des de la perspectiva i del ganancial, els comerciants, CASTELLS I BERTRAN, J. i altres: «Els artistes: entre l'impost estatal...», *op. cit.*, p. 91.

1744; 2) segueix la renda, que evoluciona en nivells lleugerament superiors a les cases i terres, però que desapareixen a partir de 1775; la qual cosa no ens pot oferir una visió secular positiva; 3) les terres ocupen amb claredat el segon lloc però molt allunyades del concepte capdavanter; tenen una evolució en dues fases (1719-1755 i 1766-1805) que presenten la característica de percentatges similars amb tendència a la baixa; 4) la gairebé exclusivitat del ganancial com a concepte dels comerciants i el fet d'ésser (en lliures) el segon concepte en què més tributen els comerciants, són dos factors que incideixen en el moment de situar el pes percentual del ganancial dels comerciants com el més significatiu dins els màxims contribuents.

3. La diversitat de comportament conceptual

Pel que fa a la diversitat de comportament conceptual, caldrà que la situem en dos nivells diferents d'anàlisi: per una banda, la significació de tributar o no en un determinat concepte (integració socio-professional);²⁶ per l'altra, fer-ho dins unes pautes de comportament de grup (integració interna).

La integració socio-professional. (Gràfic 5) dels comerciants tributors de ganancial té uns nivells que globalment es poden considerar elevats. Tots els comerciants majors contribuents dels anys 1775 i 1805 són impositors de ganancial.

Tenim, en els altres anys, una majoria percentual de comerciants impositors en ganancial que està molt per sobre dels que no cotitzen en aquest concepte.²⁷

Des de la perspectiva de la integració socio-professional s'ha de ressaltar l'escassa importància de la descohesió de grup que assenyalava la contribució en ganancial. Malgrat tot, la descohesió apunta a un cert grau de defraudació en un concepte clau entre els comerciants i també l'acció d'uns mínims impositius que semblen funcionar en la tributació per ganancial.

26. Percentatge resultant d'analitzar els components d'un determinat grup socio-professional en cadascun dels talls cadastrals, davant dels que arriben a contribuir en un determinat concepte.

27. Presenta els següents percentatges d'evolució anual: 1719 (80 %), 1735 (85'7 %), 1744 (71'4 %), 1755 (40 %), 1765 (66'6 %), 1775 (100 %), 1785 (75 %), 1795 (75 %) i 1805 (100 %).

El trencament que provoca la renda entre els comerciants és triplement important: 1) perquè des d'un inici no tots els que hi estan presents arriben a pagar-la; 2) perquè els que cotitzen són una minoria; 3) perquè a partir de 1775 la renda desapareix com a concepte entre els comerciants.

La integració socio-professional que provoca la renda entre els comerciants és significativa des de la perspectiva secular.²⁸ Sobre un total de 27 comerciants només 16 són contribuents en renda, és a dir, el 59%. La xifra global dels anys en què es tributa fa que més de la meitat dels contribuents paguin renda. Però no hem d'oblidar els anys en què hi ha comerciants màxims contribuents que no arriben a pagar renda i que fan que la visió secular hagi d'ésser, forçosament, més negativa. Si sumem els contribuents dels dos moments resulta que sobre 39, el percentatge socio-professional secular queda situat en el 41%, menys de la meitat dels contribuents.

La totalitat de comerciants que arriben a situar-se entre els majors contribuents paguen en concepte de terres i també tots ells ho fan en concepte de cases. Ens trobem, per primera vegada, que no hi ha ni un sol contribuent que es quedi sense cotitzar, fet que provoca la integració total en els dos conceptes impositius al llarg de tot el segle.

Se'ns fa necessari avaluar el fet que els comerciants majors tributadors de la vila siguin capaços de cotitzar en nivells ajustats a la seva pròpia mitjana impositora.²⁹ (Gràfic 6).

La contribució per terres presenta tres fases d'integració diferenciades,³⁰ amb característiques ben evidents: 1) la tendència a superar les mitjanes de contribució; 2) la descohesió que, en conjunt, provoca entre els comerciants màxims contribuents; i 3) si és que hi ha facilitats d'integració, aquestes es produeixen més al final que no al principi de segle.

Pel que fa a les cases, tenim uns percentatges d'integració marcadament elevats.³¹ En quatre talls cadastrals, tots els comerciants

28. L'evolució anual dels percentatges és la següent: 1719 (80 %), 1735 i 1744 (42'8 %), 1755 (80 %) i 1765 (66'5 %).

29. Percentatge que pretén posar de manifest el nombre de contribuents que s'integren en un determinat nivell d'imposició, davant dels que arriben a tributar per aquest concepte.

30. Les terres evolucionen des de la perspectiva interna de la següent manera: 40 % (1719), 57'1 % (1735 i 1744), 40 % (1755), 33'3 % (1765), 100 % (1775), 75 % (1785), 50 % (1795), 66'6 % (1805).

31. Internament les cases segueixen la següent pauta: 1719 (80 %) 1735 (71'4 %), 1744 (85'7 %), 1755 (80 %), de 1765 a 1775 (100 %), 1785 (75 %) i de 1795 a 1805 (100 %).

representats tributaran en nivells idèntics al patró del grup; la resta d'anys els comerciants exclosos d'aquesta capacitat impositiva seran una minoria. Si és que es pot parlar de dificultats d'integració interna, caldrà fer-ho entre els comerciants representats en el període 1719-1755.

Des de la perspectiva del ganancial, la integració interna es debat durant tot el segle entre nivells alts i baixos.³² Així, per exemple, al costat d'integracions marcadament baixes com la de 1795, trobem les totals de 1775 i 1805. De tota manera, malgrat aquesta característica, caldrà no perdre de vista que el ganancial està subjecte a circumstàncies especials que condicionen clarament el seu comportament, sobretot a nivell intern.

Hem de dir que en la integració interna en renda presenta nivells elevats.³³ Cal considerar que la renda és el més selectiu dels conceptes i que per això mateix la capacitat impositiva queda en un segon terme. Així, és característic que la majoria dels seus tributors siguin capaços d'arribar a ajustar-se al patró de grup. Més difícil és que aquesta integració interna sigui total.

Arribats en aquest punt se'ns fa necessari valorar què suposa tributar en un determinat concepte i veure en quina mesura hi ha una pauta evolutiva en la imposició que es realitza dels conceptes.

Com hem pogut veure, les tributacions de cases i terres no impliquen una separació entre els diversos components dels comerciants màxims contribuents. No la impliquen perquè socio-professionalment tots ells són tributors en aquests conceptes i perquè, internament, ni cases ni terres provoquen una descohesió de grup excessiva.

De tota manera, si les cases i les terres descohesionen, ho fan a partir dels nivells impositius, no per l'existència de la tributació. Les tendències integradores de cases i terres són, majoritàriament, de signe positiu o, com a mínim, igualatori. La descohesió no és excessiva en el cas de les terres, si hi ha dificultats d'integració les trobem a principi de segle, en el moment en què entre els comerciants màxims contribuents podem trobar els més rics i dominants del període que abasta el nostre estudi.

32. La integració interna del ganancial és la següent: 1719 (75 %), 1735 (66'6 %), 1744 (80 %), 1755 (50 %), 1765 (50 %), 1775 (100 %), 1785 (66'6 %), 1795 (33'3 %) i 1805 (100 %).

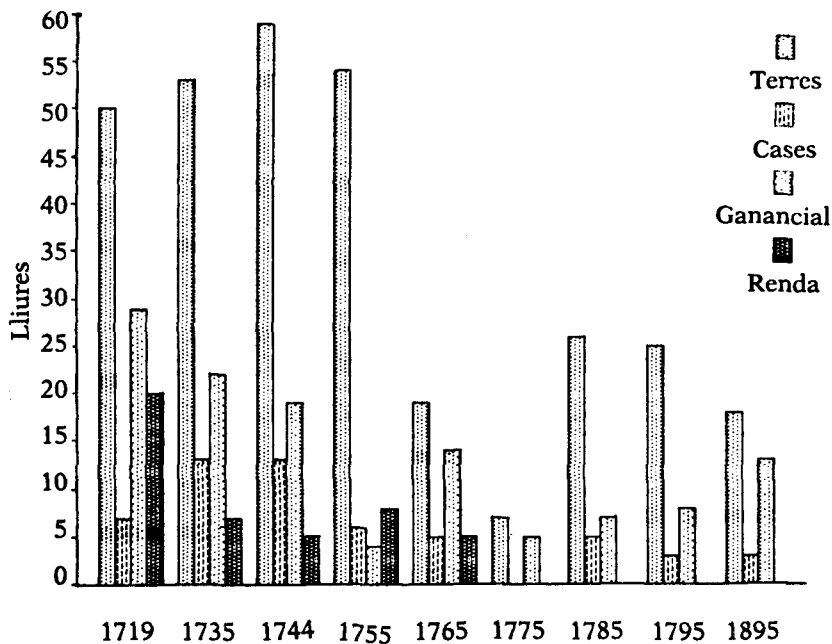
33. Aquests són els percentatges d'integració interna en renda: 1719 (50 %), 1735 (66'6 %), 1744 (100 %), 1755 (75 %) i 1765 (50 %).

En un altre sentit, el ganancial i la renda es constitueixen com els conceptes més selectius: 1) el ganancial està subjecte a un mínim impositiu que descohesiona socio-professionalment a gran part dels comerciants màxims; 2) la renda és el més selectiu dels conceptes, tant perquè desapareix de les imposicions cadastrals dels comerciants a partir de 1775 com perquè arriba a provocar descohesions del 58% (socio-professional) i 50% (interna). Analitzem-ho d'una manera més detalladament i separada.

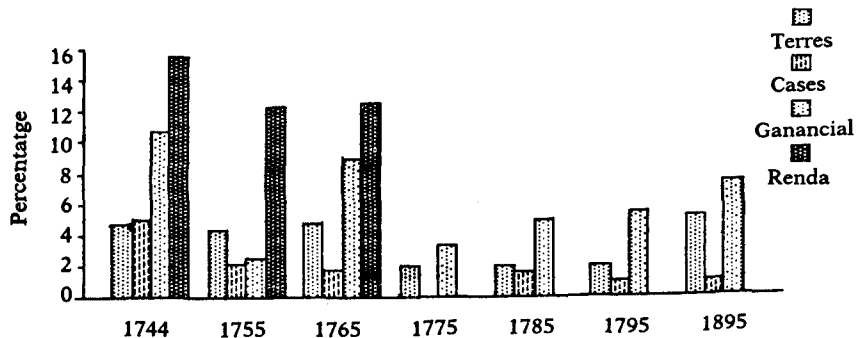
Si analitzem conjuntament la integració socio-professional i la interna, en concepte de ganancial, podem extreure'n conclusions significatives: 1) és més difícil la integració interna que la socio-professional tal com indiquen els percentatges seculars d'integració; 2) és menys important la descohesió socio-professional que la interna; 3) la descohesió interna ens assenyala unes diversitats impositives que marquen més les diferències entre els contribuents (en el sentit que es produeixen entre tributadors efectius), que no la mateixa absència de contribució la qual es veu matisada pel mínim impositiu.

L'anàlisi de la integració socio-professional i de la interna en la renda dels comerciants revela conclusions ja clarament previsible. La renda provoca més distincions entre els contribuents que la declaren i els que no la declaren, que no entre els que arriben a contribuir. Internament, gairebé no provoca diferències entre els nivells de cotització dels comerciants integrats. Dit d'una altra manera, si es tributa renda, molt probablement es fa dins dels nivells del patró del grup; per tant, en la renda selecciona més el concepte que la imposició.

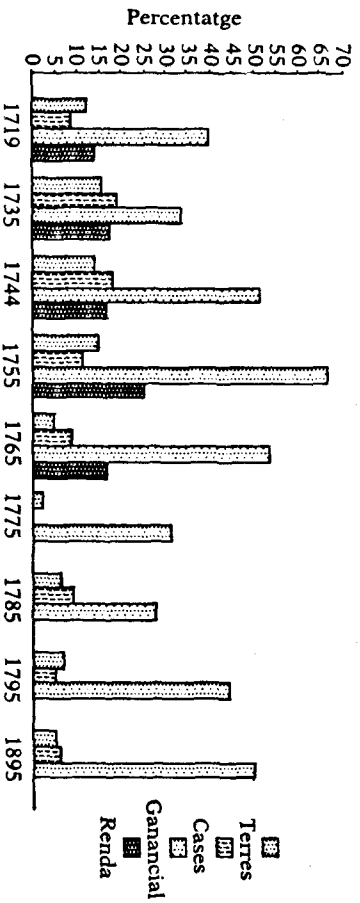
Gràfic 2
Evolució de la imposició dels comerciants (1719-1805)

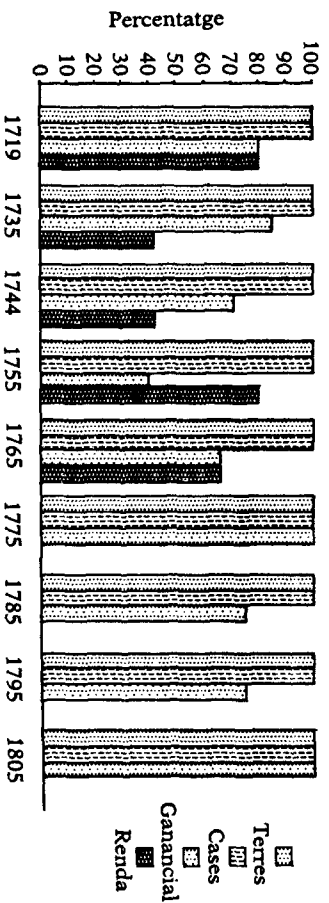
Gràfic 3
Evolució dins el total cadastral (1744-1805)

Gràfic 4
Evolució dins els màxims contribuents (1719-1805)

Gràfic 5
Evolució de la integració sòcio-professional (1719-1805)

Gràfic 6
Evolució de la integració interna (1719-1805)

